

Nr 180.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anvisande av medel för beredande av ersättning för vissa förskingrade förmyndarmedel; given Stockholms slott den 10 mars 1939.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

K. G. Westman.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 10 mars 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Westman, fråga om anvisande av medel för beredande av ersättning åt dödsboet efter Beda Wikström, född

Swahn, samt åt Per Göran Palmcrantz och Birgitta Thunell för förskingrade förmyndarmedel samt anför därvid:

»I en den 2 februari 1938 inkommen skrift ha dödsbodelägarna efter Beda Wikström, nämligen hennes make handlanden Hjalmar Wikström samt makarnas barn Titus Wikström, Bertil Wikström, Nils Wikström och Lily Roberg, född Wikström, anhållit att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för att bereda dem ersättning för förlust, som de lidit därigenom att advokaten Gunnar Holmén förskingrat 83,484 kronor 31 öre av medel, som han omhänderhaft i egenskap av förmyndare för Beda Wikström. Hjalmar Wikström har numera avlidit.

Vidare har ingenjören Eric Palmcrantz i Tisenhult i egenskap av förmyndare för sin omyndige son Per Göran Palmcrantz i en den 3 februari 1938 inkommen skrift hemställt, att Kungl. Maj:t ville vidtaga åtgärder för att bereda Per Göran Palmcrantz ersättning för ett belopp av 243,583 kronor 81 öre, som Holmén förskingrat såsom förmyndare för Per Göran Palmcrantz, jämte ränta.

Slutligen har musikläraren Kurt Thunell i egenskap av förmyndare för sin omyndiga dotter Birgitta Thunell i en den 23 december 1938 inkommen skrift anhållit, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för beredande av ersättning till Birgitta Thunell med 5,000 kronor jämte ränta med anledning av att Holmén förskingrat vissa för hennes räkning omhänderhavda värdehandlingar.

Från tillgängliga handlingar har angående ifrågavarande förmynderskap inhämtats bland annat:

Angående förmynderskapet för Beda Wikström.

År 1915 förordnades på begäran av Beda Wikström advokaten Karl Johan Hellman såsom god man under förmyndaransvar för henne. Sedan Hellman avlidit i april 1930, blev Beda Wikström den 22 maj 1930 på egen begäran av Stockholms rådhusrätt omyndigförklarad, varvid Holmén förordnades till förmyndare för henne.

Efter det Holmén sedermera vid rådhusrätten ställts till ansvar för förskingring av medel, som han omhänderhaft såsom förmyndare för Beda Wikström, ha makarna Wikström beträffande omständigheterna vid Holmén's förordnande till förmyndare för Beda Wikström uppgivit att, sedan Hellman avlidit, makarna haft för avsikt att placera de av honom omhänderhavda medlen hos Stockholms enskilda banks notariatavdelning. Innan de hunnit verkställa detta, hade de blivit kallade till tillförordnade förste assessorn Sixten Carlborg, vilken förestod andra överförmyndarroteln vid förmyndarkammaren. Sedan makarna Wikström med anledning härav inställt sig hos Carlborg, hade de för honom omtalat sin avsikt att låta bankens notariatavdelning omhänderhava de av Hellman förvaltrade medlen. Carlborg hade avrått makarna Wikström därifrån och i stället föreslagit, att

Beda Wikström skulle anhålla att bliva försatt i omyndighetstillstånd. I sammanhang härmed hade Carlborg uppgivit att han vore i tillfälle att till förmyndare för henne rekommendera advokaten Holmén. Enär makarna Wikström icke ansett sig böra handla i strid med överförmyndarens uppfattning, hade Beda Wikström den 21 maj 1930 hemställt, att hon måtte bliva omyndigförklarad samt att Holmén måtte förordnas till hennes förmyndare, vilken ansökan bifallits av rådhusrätten.

Genom utslag den 26 maj 1932, vilket vunnit laga kraft, har rådhusrätten fällt Holmén till ansvar för det han under åren 1931 och 1932 förskingrat 83,484 kronor 31 öre av medel, som han omhänderhaft i egenskap av förmyndare för Beda Wikström, samt förpliktat honom att ersätta detta belopp jämte ränta.

Sedan advokatfiskalsämbetet vid Svea hovrätt på uppdrag av riksdagens justitieombudsman ställt Carlborg till åtal vid hovrätten, har hovrätten i utslag den 15 januari 1934, som fastställts av högsta domstolen genom utslag den 20 juli 1934, funnit utrett, att Carlborg genom ett den 2 november 1929 upprättat avtal förbundit sig att till Holmén hänvisa alla uppdrag, som härflöte av Carlborgs befattning vid Stockholms rådhusrätt och förmyndarkammare, mot det att Holmén utfäst sig att till Carlborg utbetala tjugufem procent å nettointkomsten av de uppdrag som sålunda blivit till Holmén överlämnade. Det hade dock icke styrkts, att Carlborg vid avtalets ingående hade anledning att räkna med brottsligt förfarande från Holmén:s sida eller eljest insåg, att orätt kunde främjas därigenom, att uppdrag gävos åt Holmén. Mot Carlborgs bestridande kunde icke heller anses tillförlitligen ådagalagt, att avtalet blivit tillämpat.

Beträffande förmynderskapet för Beda Wikström har hovrätten funnit ådagalagt följande:

Carlborg hade den 5 juni 1930 meddelat Holmén tillstånd att från Södermanlands enskilda bank uttaga Beda Wikström tillhöriga värdehandlingar, till värde av omkring 200,000 kronor, för att överflytta dem till annan bank ävensom medgivit, att spärren å myndlingen tillhöriga sparkasseräkningar hos förstnämnda bank finge hävas. Carlborg hade därefter icke vidtagit någon åtgärd i syfte att övervaka Holmén:s vidare förvaltning av den omyndigas tillgångar samt sålunda, bland annat, underlåtit att granska den av Holmén ingivna årsräkningen för år 1930. Vidare hade Carlborg utan giltigt skäl medgivit Holmén anstånd med avgivande av nämnda årsräkning och årsräkningen för år 1931. Utan att, såvitt handlingarna utmärkte, någon giltig anledning förebragts hade Carlborg meddelat Holmén tillstånd att ur myndlingens bankförvar uttaga i juni 1931 en skuldförbindelse å 50,000 kronor och i december samma år en skuldförbindelse å 30,000 kronor, båda med tillhörande hypotek, och jämväl försummat att övervaka dessa medels förvaltning.

Hovrätten, som genom sitt utslag dömt Carlborg för vad han i nämnda och andra hänseenden förbrutit sig till avsättning, har tillika förpliktat honom att solidariskt med Holmén ersätta Beda Wikström förenämnda belopp, 83,484 kronor 31 öre jämte ränta.

Holmén försattes i konkurs den 3 maj 1932. Beda Wikström har erhållit utdelning i konkursen med 5,710 kronor 35 öre. Även Carlborg har varit försatt i konkurs, som den 3 augusti 1934 avskrevs på grund av att tillgångarna icke förslogo till konkurskostnaderna.

Beda Wikström har genom sin förmyndare anhängiggjort talan mot Kungl. Maj:t och kronan samt Stockholms stad om åläggande för kronan och staden att utgiva ersättning till henne för det förskingrade beloppet. Därvid åberopades mot staden, att förmyndarkammaren av ålder förvaltats en s. k. garantifond, vilken enligt 4 § i instruktionen för förmyndarkammaren den 21 juni 1907 skulle ha till ändamål bland annat att ersätta sådana förluster vid förvaltningen, vilka av vederbörande ämbets- och tjänstemän icke borde eller kunde gottgöras. I enlighet med kungl. brev den 24 november 1933 hade staden från och med den 1 januari 1934 övertagit garantifonden under villkor, bland andra, att staden iklädde sig ansvar för alla förmyndarkammaren åvilande förpliktelser. Då Holmén och Carlborg saknade medel att erlægga dem ådömda skadestånd för de förskingrade medlen, syntes staden vara pliktig att till den omyndiga gälda dessa skadestånd. Gentemot kronan åberopades, att enär Carlborg förbrutit sig i sin tjänst hos ett statligt ämbetsorgan, även kronan borde anses skadeståndsskyldig.

Genom dom den 15 april 1935 biföll rådhusrätten nämnda talan mot staden, varemot yrkandet mot kronan ogillades. Svea hovrätt och högsta domstolen ogillade emellertid i domar den 31 december 1935 respektive den 24 mars 1937 helt Beda Wikströms talan. Av högsta domstolen uttalades därvid beträffande stadens skyldigheter, att med de förluster, som garantifonden enligt 4 § i instruktionen för förmyndarkammaren haft till ändamål att ersätta, avsetts förluster vid förmyndarkammarens egen förvaltning av de utav förmyndarkammaren omhändertagda värdehandlingarna och där innestående medel. Genom att staden övertagit förmyndarkammarens tillgångar och dess förpliktelser vore staden icke skyldig svara för förluster, vilka uppkommit genom Carlborgs försummelser med avseende å tillsynen över Holméns förvaltning av ifrågakvarande förmynderskap.

Dödsbodelägarerna efter Beda Wikström ha i sin skrift till Kungl. Maj:t uppgivit, att Beda Wikström avlidit den 29 maj 1937, varefter vid arvskifte efter henne boets behållning till belopp av 50,108 kronor 24 öre enligt testamente med nyttjanderätt tillskiftats Hjalmar Wikström.¹ Avkastningen av medlen försloge allenast till Hjalmar Wikströms nödtorftiga uppehälle, och övriga stärbhusdelägare ägde icke någon förmögenhet. Tvärtom häftade Titus, Bertil och Nils Wikström i skuld med så avsevärda belopp, att de icke kunde ens tillnärmelsevis förnöja sina borgenärer. Dödsbodelägarerna hemställde, att det täcktes Kungl. Maj:t vidtaga åtgärder i syfte att de av garantifondens medel hölles skadeslösa för ifrågakvarande förlust eller, därest sådant visade sig icke vara möjligt eller åtgärden icke medförde full gottgörelse, andra åtgärder, som kunde finnas ägnade att medföra först angivna resultat.

¹ Hjalmar Wikström har, såsom förut anmärkts, numera avlidit.

Angående förmynderskapet för Per Göran Palmcrantz.

Per Göran Palmcrantz är född den 2 december 1918. Sedan Per Göran Palmcrantz' moder Anna Margareta Palmcrantz avlidit år 1926, hade hans fader, Eric Palmcrantz, varit förmyndare för honom. Efter det Carlborg blivit överförmyndare, började han i maj 1928 rikta flera anmärkningar emot Eric Palmcrantz' förvaltning av förmynderskapet. Efter rättegång, som enligt Eric Palmcrantz' förmenande tillkommit på föranstaltande av Carlborg, entledigade Stockholms rådhusrätt genom utslag den 19 november 1929 Eric Palmcrantz från förmynderskapet och förordnade i hans ställe advokaten Holmén's fader, undervisningsrådet Per Holmén, till förmyndare. Sedan denne avlidit, förordnades advokaten Holmén den 29 juli 1930 till förmyndare. Per Göran Palmcrantz hade vid denna tid en förmögenhet å närmare en million kronor.

Genom förenämnda utslag den 26 maj 1932 har rådhusrätten fällt Holmén till ansvar för det han under åren 1931 och 1932 förskingrat 243,583 kronor 81 öre av medel, som han omhänderhaft för Per Göran Palmcrantz' räkning, samt förpliktat Holmén att ersätta detta belopp jämte ränta. Den 19 maj 1932 förordnades Eric Palmcrantz på nytt till förmyndare för sin son.

I det av advokatfiskalsämbetet vid Svea hovrätt mot Carlborg anhängiggjorda målet fann hovrätten i sitt utslag utrett, bland annat, följande:

Carlborg hade underlåtit övervaka, att Per Göran Palmcrantz' banktillgodohavanden under den del av år 1930, då Holmén var förmyndare, i tillbörlig omfattning hållits spärrade. Sedan Holmén den 25 juni 1930 erhållit tillstånd att ur bankförvar uttaga och försälja 54 aktier i Aktiebolaget Wicanders Korkfabriker, hade Carlborg eftersatt sin skyldighet att övervaka, att de vid försäljningen influtna medlen, uppgående till 116,100 kr., blivit placerade på ett för myndlingen betryggande sätt. Den 17 november 1930 hade Carlborg, utan att något myndlingens behov påkallat upptagande av lån för hans räkning, givit Holmén tillstånd att mot säkerhet av Per Göran Palmcrantz tillhöriga värdehandlingar upptaga ett lån å 16,000 kr.; Carlborg hade vidare den 5 januari 1931, utan att, såvitt handlingarna utmärkte, giltigt skäl blivit förebragt, meddelat Holmén tillstånd att ur bankförvar uttaga Per Göran Palmcrantz tillhöriga 569 aktier i Aktiebolaget Stockholms Bryggerier å nominellt tillhoppa 56,900 kr. samt därefter underlåtit övervaka, att redogörelse lämnades av Holmén för de åtgärder, som vidtagits med aktierna eller därför erhållna valutor. Den 7 januari 1932 hade Carlborg, synbarligen utan att avfordra Holmén närmare uppgift angående behovet, medgivit honom att för löpande utgifter fritt förfoga över 6,000 kr. av myndlingens inkomster. Carlborg hade även, utan att vidtaga undersökning av Holmén's förmyndarförvaltning samt utan att, såvitt handlingarna utmärkte, någon giltig anledning av Holmén förebragts, givit denne tillstånd att ur Per Göran Palmcrantz' bankförvar uttaga den 12 januari 1932 av Aktiebolaget Wicanders Korkfabriker utfärdade obligationer till nominellt belopp av 100,000 kr., den 2 mars 1932 ytterligare sådana obligationer till nominellt belopp av 194,000 kr. och, troligen sist-sagda dag, 600 aktier i Aktiebolaget Stockholms Bryggerier å nominellt tillhoppa 60,000 kr.; Carlborg hade slutligen utan giltigt skäl beviljat Holmén anstånd med avgivande av årsräkning för år 1931 till den 30 juni 1932.

Hovrätten har förpliktat Carlborg att solidariskt med Holmén ersätta Per Göran Palmcrantz 243,583 kronor 81 öre jämte ränta.

I Holméns konkurs har Per Göran Palmerantz erhållit utdelning med 16,636 kronor 10 öre.

Eric Palmerantz har i egenskap av förmyndare för Per Göran Palmerantz fört talan mot Kungl. Maj:t och kronan samt Stockholms stad om ersättning för det förskingrade beloppet. Utgången i detta mål blev densamma som i det å Beda Wikströms vägnar anhängiggjorda målet.

I sin skrift till Kungl. Maj:t har Eric Palmerantz hemställt, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder i syfte att Per Göran Palmerantz måtte ur förenämnda garantifond återfå det genom hans förmyndares och överförmyndares brottsliga förfarande förskingrade kapitalbeloppet jämte ränta eller, därest det icke skulle visa sig möjligt att av garantifondens medel utfå denna ersättning, att Kungl. Maj:t måtte för samma syftes vinnande vidtaga de andra åtgärder som kunde befinnas lämpliga.

Angående förmynderskapet för Birgitta Thunell.

Birgitta Thunell är född den 22 maj 1918. Vid arvskifte den 31 januari 1929 har Birgitta Thunell på grund av testamente av sin avlidna faster Lilly Thunell bekommit, förutom vissa mindre belopp, tre svenska statens premieobligationer och en J. A. Enhörnings Trävaru Aktiebolags 6 % obligation av år 1916 å 5,000 kronor. Nämnda obligationer överlämnades till Holmén, som varit arvskiftesförrättare. Under år 1930 utlottades obligationen å 5,000 kronor, varvid beloppet användes för inköp av en eller flera andra obligationer för Birgitta Thunells räkning. Den eller de sålunda inköpta obligationerna har Holmén försålt, troligen i slutet av år 1931, varefter han för egen räkning förbrukat de vid försäljningen erhållna penningarna.

Sedan Birgitta Thunells fader Kurt Thunell vid rådhusrätten inskrivits såsom förmyndare för henne och förmynderskapet ställts under tillsyn av Carlborg såsom överförmyndare, ha arvskiftet efter Lilly Thunell och en redovisningshandling beträffande förmynderskapet i september 1929 ingivits till förmyndarkammaren. Å redovisningshandlingen har Carlborg gjort anteckning om att obligationen å 5,000 kronor förvarades av Holmén, och att denne utfäst sig att deponera densamma. Den 31 mars 1931 har förmyndaren ingivit årsräkning för 1930, vilken emellertid endast innehöll ett meddelande, att förmyndaren under år 1930 mottagit 300 kronor, vilket belopp förbrukats för myndlingens räkning. Denna handling föranledde icke någon åtgärd från Carlborgs sida. Carlborg har sålunda, trots att han i olika sammanhang haft anledning härtill, underlåtit att påfordra och kontrollera, att den sedermera förskingrade obligationen blev nedsatt i förmyndarförvar.

Kurt Thunell har uppgivit, att enär det vid några tillfällen varit förenat med svårighet att erhålla penningar och redovisning av Holmén för ifrågasvarande förvaltning, hans hustru vid ett tillfälle hade vänt sig till Carlborg, därvid denne försäkrat att Holmén vore en präktig och betrodd man. På grund av dessa Carlborgs uppgifter hade Kurt Thunell trott, att Holmén varit fullt redbar, varför Thunell icke sökt utfå de av Holmén förvaltrade värdehandlingarna.

Holmén har av Stockholms rådhusrätt fällts till ansvar jämväl för nu ifrågavarande brott.

Svea hovrätt har i det av advokatfiskalsämbetet mot Carlborg anhängiggjorda målet funnit utrett, att Carlborg underlåtit tillse, att Birgitta Thunell tillhöriga värdehandlingar blivit på ett för myndlingen betryggande sätt förvaltade, samt förpliktat Carlborg att i ersättning till Birgitta Thunell utgiva 5,000 kronor jämte ränta.

Birgitta Thunells fordran har bevakats i Holméns konkurs, därvid hon dock icke erhållit någon utdelning, då fordringen ej var förenad med förmansrätt.

Kurt Thunell har i sin framställning till Kungl. Maj:t anfört, att Birgitta Thunell saknade egna tillgångar och ej hade arbetsanställning samt haft för avsikt att använda det till henne testamenterade beloppet för sin utbildning.

Yttranden ha inforrats dels över envar av ifrågavarande framställningar från statskontoret och justitiekanslersämbetet dels ock över de framställningar, som ingivits av Beda Wikströms dödsbodelägare och Eric Palmcrantz, från överståthållarämbetet och Stockholms stadsfullmäktige.

Statskontoret har framhållit, att vid det förhållandet att såväl kronan som Stockholms stad befunnits icke vara förpliktade att ersätta de förmyndarmedel, som förskingrats för Beda Wikström och Per Göran Palmcrantz, starka betänkligheter givetvis måste möta mot att tillmötesgå framställningarna. Statskontoret kunde emellertid icke undgå att finna de särskilda omständigheterna tala för ett ingripande av det allmänna till myndlingarnas eller deras rättsinnehavares förmån. Även om vissa skäl kunde anföras för att Stockholms stad åtminstone borde bidra till förlusternas täckande, vilje statskontoret icke motsätta sig att de förskingrade medlen, i den mån desamma icke guldits genom utdelning i Holméns konkurs, ersattes av statsverket under villkor att sökandenas fordringar å Holmén och Carlborg till motsvarande belopp överlätas å kronan. Ersättning för ränteförlust syntes icke böra utgå.

Rörande de från Birgitta Thunell förskingrade medlen anförde statskontoret, att i detta fall Holmén kommit att taga befattning med den omyndigas tillgångar icke på grund av offentlig myndighets förordnande utan vid fullgörande av enskilt uppdrag såsom arvsuftesförrättare. Vidare hade i ärendet icke utretts, om och i vad mån den legale förmyndaren, Kurt Thunell, kunde ställas till ansvar för den förlust, som drabbat myndlingen. Vid sådant förhållande syntes enligt statskontorets mening tillräckliga skäl icke föreligga för att statsverket skulle hålla den omyndiga skadeslös för förlusten.

Justitiekanslersämbetet har tillstyrkt åtgärder för beredande av ersättning såväl åt Beda Wikströms dödsbodelägare och Per Göran Palmcrantz som ock åt Birgitta Thunell, under villkor om överlåtelse å Kungl. Maj:t och kronan av deras fordringar hos Holmén och Carlborg. Härvid har ämbetet anfört följande:

Ämbetet finner tveksamt efter vilka grunder en prövning bör ske av fråga om gottgörelse, utan rättslig skyldighet, av statsverket för skada som tillfogats enskild person genom tjänstemans felaktiga förfarande. En prövning efter behovsprincipen synes i dylikt fall kunna ifrågasättas. Med hänsyn till den omsorg om att omyndigas egendom skall bevaras oförkränkt, vilken i lagstiftningen erhållit uttryck i noggranna bestämmelser om egendomsförvaltning och kontroll över densamma genom särskilda befattningshavare, torde det emellertid ligga nära till hands, att statsverket på berörda område lämnar ersättning för förlust som möjliggjorts genom grovt fel av den kontrollerande tjänstemannen, och detta även utan närmare utredning om att förlusten försatt den omyndige i nödställd belägenhet.

Statskontoret har ansett skillnad böra göras mellan Kurt Thunells ansökan, å ena, samt de övriga ansökningarna, å andra sidan. Obestriddigen äro omständigheterna olikartade särskilt därutinnan, att förlusten tillskyndats Birgitta Thunell under tiden för Kurt Thunells förmynderskap. Överförmyndarkontrollen har alltså närmast haft till föremål sökanden Kurt Thunells handhavande av dotterns angelägenheter. Och måhända har Kurt Thunell kunnat vara mera verksam för att av Holmén kräva redovisning för Birgitta Thunell tillfallen egendom, som omhänderhades av Holmén såsom skiftesförrättare i visst dödsbo. Emellertid hade Kurt Thunell bragt till överförmyndarens kännedom, att Holmén omhänderhade sådan egendom, som nyss nämnts, och i målet mot Carlborg har antydan förekommit om att Kurt Thunells eventuella efterlåtenhet i nyssberörda hänseende kan ha föranletts av Carlborg. För sin del anser ämbetet tillräckliga skäl icke föreligga att i fråga om gottgörelse för förlust, för vilken Carlborg befunnits ersättningsskyldig, sätta Birgitta Thunell i ofördelaktigare ställning än övriga vederbörande.

Överståthållarämbetet har ansett, att ur billighetssynpunkt skäl talade för att Beda Wikströms dödsbo och Per Göran Palmerantz borde erhålla ersättning för sina förluster. Överståthållarämbetet har därvid liksom även *Stockholms stadsfullmäktige* uttalat att, enär Stockholms stad måste anses stå helt utanför saken, denna ersättning borde gäldas av statens medel.

Departement-
chefen.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att Beda Wikström, Per Göran Palmerantz och Birgitta Thunell avhänts förenämnda belopp genom förskingringar av Holmén, vilka möjliggjorts genom grovt tjänstefel av Carlborg. I mål, som å Beda Wikströms och Per Göran Palmerantz' vägnar anhängiggjorts mot kronan och Stockholms stad, har avgjorts, att varken kronan eller staden enligt lag är pliktig att ersätta de för Beda Wikström och Per Göran Palmerantz förskingrade beloppen, och uppenbarligen är förhållandet detsamma beträffande det för Birgitta Thunell förskingrade beloppet.

Vid flera tillfällen har inom riksdagen väckts fråga om införande av vidgat statligt ansvar för befattningshavares åtgärder. Denna fråga är av mycket betydande räckvidd. Innan statsmakterna taga principiell ståndpunkt till densamma torde sålunda en ingående utredning vara erforderlig. Uppenbart är emellertid, att starka billighetsskäl kunna åberopas för att staten under vissa förutsättningar ikläder sig ett sådant ansvar.

Riksdagen har medgivit utbetalande av ersättning i vissa särskilda fall, då tjänstemän genom försummelse medverkat till att enskilda personer

lidit ekonomisk förlust. Sålunda kan erinras, att 1929 års riksdag beviljade stöd åt insättarna i de s. k. allmänna sparbankerna. Ett viktigt skäl härför torde ha varit, att de allmänna ombud, som tillsatts för kontroll av bankernas verksamhet, genom försummelse kunde anses medansvariga för den inriktning, som sparbankernas verksamhet tagit. Stödet beviljades i form av en garanti för att insättarna genom utdelning i bankernas konkurser och tillskott av statsmedel skulle erhålla tillhoppa minst viss procent av den insatta behållningen. Garantiprocenten utgick efter fallande skala, med högre procent för mindre fordringar än för större. I den mån en insättares fordran översteg 20,000 kronor utgick icke något bidrag av statsmedel. I vissa fall, bland annat i fråga om omyndigas av förmyndare förvaltade medel, garanterades emellertid hela det insatta beloppet.

Beträffande förevarande förskingringar har ifrågasatts att ersättning borde utgå av förmyndarkammarens garantifond, oaktat fonden icke enligt gällande bestämmelser skall svara för förskingringarna. En ändring av de bestämmelser som gälla för användningen av fondens medel torde dock ej kunna komma i fråga.

Då fonden sålunda icke lär kunna anlitas för ifrågavarande ändamål, torde böra tagas under överbägande, huruvida icke staten — ehuru någon skyldighet därtill icke föreligger — av billighetsskäl bör träda emellan och i skälighetsprövning ersätta de förluster som möjliggjorts genom Carlborgs försummelser. En skälighetsprövning av ersättningsbeloppens storlek torde leda därhän att ersättningarna till Beda Wikströms dödsbo och Per Göran Palmerantz begränsas. Jag anser mig böra förorda, att av allmänna medel utbetalas till Beda Wikströms dödsbo 40,000 kronor, till Per Göran Palmerantz likaledes 40,000 kronor och till Birgitta Thunell hela det förskingrade beloppet, 5,000 kronor. Såsom villkor för utbekommande av beloppen torde böra krävas, att de till beloppen berättigade i motsvarande mån överlåta sina fordringar hos Holmén och Carlborg å statsverket.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att medgiva,

att under angivna villkor från förslagsanslaget till oförutsedda utgifter må utbetalas dels till dödsboet efter Beda Wikström ett belopp av 40,000 kronor, dels till Per Göran Palmerantz likaledes ett belopp av 40,000 kronor, dels ock till Birgitta Thunell ett belopp av 5,000 kronor.»

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Ragnar Kihlgren.

